

სსე – საქართველოს სახელმწიფო ელექტროსისტემა

შრომის მართვის პროცედურა

500კვ ელექტროგადამცემი ხაზის „ჯვარი-წყალტუბო“ და დაკავშირებული 500 კვ ქვესადგურის „წყალტუბო“ მშენებლობა

თბილისი, 17 აპრილი, 2019 წ.

1. პროექტში დასაქმებულთა შრომის გამოყენების მიმოხილვა

სს საქართველოს სახელმწიფო ელექტროსისტემა (სსე) არის საქართველოში არსებული სამი ელექტროენერჯის გადამცემი კომპანიიდან უდიდესი კომპანია, რომელიც პასუხისმგებელია ელექტროენერჯის გადაცემაზე ჰიდრო-, თბო- და ქარის ელექტროსადგურებიდან ელექტროენერჯის გამანაწილებელი კომპანიებისთვის (მათ შორის სს თელასი და სს ენერჯო-პრო ჯორჯია) და კონკრეტული პირდაპირი მომხმარებლებისთვის (როგორცაა მსხვილი კომპანიები).

სსე, სახელმწიფოს საკუთრებაში არსებული საწარმო, პასუხისმგებელია დაახლოებით 3,350 კილომეტრიან გადამცემ ხაზზე და 90 ქვე-სადგურზე საქართველოს ფარგლებში. სსე არ გამოიმუშავებს ელექტროენერჯს ან არ ემსახურება პირდაპირ მომხმარებლებს მსხვილი საწარმოების გარდა, არამედ გადასცემს ელექტროენერჯს გენერაციის ობიექტებიდან გამანაწილებელ კომპანიებს, მსხვილ საწარმოებს და სხვა ქვეყნებს. თავის მხრივ, გამანაწილებელი კომპანიები აწვდიან ელექტროენერჯს მომხმარებლებს.

სსე-ს პასუხისმგებლობები მოიცავს საქართველოს ენერჯის სისტემის საერთო კოორდინაციაზე და ელექტროენერჯის მომარაგების და მოხმარების დაბალანსებაზე უწყვეტი და საიმედო ენერჯომომარაგების უზრუნველყოფის მიზნით. სსე აქტიურად მუშაობს ელექტროენერჯის გადაცემის განვითარებისა და გაუმჯობესებაზე, არსებული გადამცემი ხაზების რეკონსტრუქციისა და ტექნიკური მომსახურების და ახალი ხაზების მშენებლობის გზით.

სსე ამჟამად მთლიანობაში მუშაობს 1, 398 თანამშრომელი, მათგან 20% ქალია.

ჯვარი-წყალტუბოს 500 კვ ელექტროგადამცემი ხაზის (OHL) პროექტი (“პროექტი”) შეიმშავა სსე-მ, რომელიც პასუხისმგებელია აღნიშნული ელექტროგადამცემი ხაზის მშენებლობაზე, ექსპლუატაციაზე და ტექნიკურ მომსახურებაზე. სსე, სატენდერო პროცედურების მეშვეობით, შეარჩევს კონტრაქტორ(ებ)ს აღნიშნული ელექტროგადამცემი ხაზის და ზემოხსენებული ქვე-სადგურის დაპროექტების, მიწოდების, დამონტაჟების და ექსპლუატაციის მიზნით. კონტრაქტის მოცულობიდან და მოთხოვნილი კვალიფიკაციიდან გამომდინარე, საპროექტო და სამშენებლო საქმიანობების განხორციელებისთვის, სავარაუდოდ სამშენებლო კონტრაქტები მიენიჭება საერთაშორისო კომპანიებს, რომლებსაც მხარს დაუჭერს ქართველი ქვე-კონტრაქტორები.

პროექტში დასაქმებული მუშახელის რაოდენობა

მოცემულ ეტაპზე პროექტზე მომუშავე პირთა ზუსტი რაოდენობა (რომლებიც დაქირავებული იქნება პროექტთან დაკავშირებით) ჯერ კიდევ არ არის ცნობილი.

სატენდერო დოკუმენტები ელექტროგადამცემი ხაზის (OHL) და ქვე-სადგურის (SS) დაპროექტებასთან, მიწოდებასთან, დამონტაჟებასთან და ექსპლუატაციასთან დაკავშირებით, ისევ მომზადების პროცესშია. სავარაუდოდ ტენდერი გამოცხადდება 2019 წლის მარტში ან აპრილში. მუშახელის, რომელიც მონაწილეობას მიიღებს სამშენებლო ფაზაში, რაოდენობის განსაზღვრა შესაძლებელია საქართველოში და მსოფლიოში მსგავსი პროექტების განხორციელებისას მიღებული გამოცდილების საფუძველზე. სსე ამჟამად ახორციელებს ელექტროგადამცემი ქსელის გაძლიერების პროექტს, რომელსაც აფინანსებს მსოფლიო ბანკი და მოიცავს დაახლოებით 150 კმ სიგრძის ელექტროგადამცემი ხაზის მშენებლობას. შეფასების მიხედვით, ახალი გადამცემი ხაზის მშენებლობისთვის მუშახელის საერთო რაოდენობა იქნება 150-200 პირი და ქვე-სადგურისთვის - დაახლოებით 100-150 პირი. სავარაუდოდ, ერთ სამშენებლო ობიექტზე არ იქნება 150 პირზე მეტი ერთდროულად. მთავარი სამშენებლო ბრიგადების შემადგენლობაში იქნებიან:

- გათხრითი სამუშაოების სამი ბრიგადა - შეფასების მიხედვით თითოეული ბრიგადის შემადგენლობაში იქნება დაახლოებით 10-15 მუშა. სავარაუდოდ ყველა მუშა ან მათი უმეტესობა ადგილობრივი და რეგიონული მუშახელით იქნება დაკომპლექტებული.
- ანძის აღმართვის სამუშაოების ორი ბრიგადა - შეფასების მიხედვით თითოეული ბრიგადის შემადგენლობაში იქნება 10 მუშა. სავარაუდოდ საშუალოდ 7 მათგანი იქნება უცხოელი და 3 ადგილობრივი.
- სადენების გაყვანის სამუშაოების სამი ბრიგადა - თითოეული ბრიგადის შემადგენლობაში იქნება დაახლოებით 15 მუშა. სავარაუდოდ 12 თანამშრომელი იქნება უცხოელი და 3 ადგილობრივი.
- რეაბილიტაციის სამუშაოების ბრიგადა - ბრიგადის შემადგენლობაში იქნება დაახლოებით 2-3 პირი, რომელიც აღადგენს დარღვეულ ზონებს წინა ბრიგადების სამუშაოების დასრულების შემდეგ მაქსიმალურად მოკლე დროში.
- ქვე-სადგურის ბრიგადები - შეფასების მიხედვით სამშენებლო სამუშაოებში მონაწილეობას მიიღებს 100-150 მუშა. მათგან დაახლოებით 30-40% სავარაუდოდ ადგილობრივები იქნებიან.

მოთხოვნები სამუშაოს ვადებთან დაკავშირებით: სავარაუდოდ, ელექტროგადამცემი ხაზის (ეგხ - OHL) პროექტის სამშენებლო ფაზა გაგრძელდება დაახლოებით 18 თვე და ქვე-სადგურის - 12 თვე. შეფასების მიხედვით ელექტროგადამცემი ხაზის მშენებლობაზე პასუხისმგებელი იქნება მინიმუმ ორი მთავარი ბრიგადა (ჩვეულებრივ 3-4 ბრიგადა) და თითოეული ბრიგადა შედგება ჯგუფებისგან, რომლებიც დაასრულებენ კონკრეტულ

სამუშაოებს, როგორცაა ობიექტის გაწმენდა, ფუნდამენტის ამოღება, ფუნდამენტის მოწყობა, ანძის აღმართვა და აგება, სადენების გაყვანა (სადენების გაყვანა ანძებს შორის), მიწის აღდგენა და ხეების მოჭრა. მუშახელის დაახლოებით პრმოცდაათი პროცენტი იქნება არაკვალიფიციური/შავი მუშა, საშუალო კვალიფიკაციის და კვალიფიციური პოზიციებით, როგორცაა მენეჯერები, ინჟინრები, ოსტატები, მძღოლები და მოწყობილობის ოპერატორები და ელექტრიკოსები. კონტრაქტორები სხვა ელექტროგადამცემი ხაზების მშენებლობაზე საქართველოში, ძირითადად არიან უცხოური ფირმები, რომლებიც იყენებენ ქართველს ქვე-კონტრაქტორებს. არაკვალიფიციური მუშახელის უმეტესობა სავარაუდოდ იქნება ადგილობრივი მოსახლეობიდან, ხოლო სხვა მუშახელი საქართველოს სხვა მხარეებიდან, ხელმძღვანელი და ტექნიკური პერსონალი - კონტრაქტორის სამშობლოდან. ანალოგიურად, ქვე-სადგურის მშენებლობაში მონაწილე მუშახელის უმეტესობა იქნება არაკვალიფიციური, მინიმუმ ადრეულ ეტაპზე. თუმცა, მიწის გაწმენდის და ფუნდამენტების ჩასხმის შემდეგ, ელექტრო მოწყობილობას დაამონტაჟებს უფრო კვალიფიციური მუშახელი.

სავარაუდოდ პროექტში მონაწილეობას მიიღებს შემდეგი კატეგორიის მუშახელი, როგორც განსაზღვრულია ESS2 საფუძველზე:

ხელმძღვანელი თანამშრომლები: ხელმძღვანელობაში შესაძლოა შედიოდეს პროექტის მენეჯერები და ზედამხედველები, რომლებიც სსე-ს თანამშრომლები არიან. ხელმძღვანელი თანამშრომლების რაოდენობა არ გადააჭარბებს 20 პერსონალს საერთაშორისო პროექტების განყოფილებიდან, ტექნიკური განყოფილებიდან, განსახლების და ნებართვების გაცემის განყოფილებიდან და იურიდიული განყოფილებიდან (საჭიროების შემთხვევაში). შეფასების მიხედვით ხელმძღვანელ თანამშრომელთა შემადგენლობაში შედიან სსე-ს სხვადასხვა განყოფილებებში მომუშავე თანამშრომლები, რომლებიც დაინიშნენ პროექტზე სამუშაოდ და 3-5 ახალი თანამშრომელი სამუშაოების შესასრულებლად ადგილობრივ მოსახლეობასთან დაკავშირებით.

სავარაუდოდ ხელმძღვანელ თანამშრომელთა რიცხვს ასევე მიეკუთვნება დამოუკიდებელი კონსულტანტები, რომლებიც სპეციალიზებულნი არიან კონკრეტულ დისციპლინებში (როგორცაა სოციალური გარანტიები და ურთიერთობები ადგილობრივ მოსახლეობასთან). აღნიშნული კონსულტანტები დაქირავებულნი არიან ინდივიდუალური კონტრაქტების საფუძველზე, არასრულ განაკვეთზე, სადაც განსაზღვრულია მათზე დაკისრებული კონკრეტული დავალებები და პასუხისმგებლობები.

კონტრაქტით დაქირავებული მუშახელი: კონტრაქტით მუშახელი დაქირავებული იქნება საპროექტო, მიწოდების, მონტაჟის და ექსპლუატაციის ორგანიზაცი(ებ)ის ფარგლებში. ვინაიდან ტენდერი მოიცავს ორ ლოტს (ერთი ლოტი - ელექტროგადამცემი ხაზისთვის და ერთი ლოტი ქვე-სადგურისთვის) არსებობს ალბათობა, რომ გაფორმდეს ორი ცალკე კონტრაქტი. ერთი კონტრაქტორი დააპროექტებს და ააშენებს ელექტროგადამცემ ხაზს და მეორე კონტრაქტორი - წყალტუბოს ქვე-სადგურს. თითოეულ კონტრაქტორს შესაძლოა დასჭირდეს სხვადასხვა ქვე-კონტრაქტორების ჩართვა. ქვე-კონტრაქტორების მუშახელი ასევე ჩაითვლება და განიხილება კონტრაქტით დაქირავებულ მუშახელად. შეფასების მიხედვით პროექტში მონაწილეობას მიიღებს 250 – 350 კონტრაქტით დაქირავებული მუშახელი.

სოციალური მუშახელი: სოციალური მუშახელი აღნიშნულ პროექტში არ დასაქმდება.

მიგრანტი მუშახელი: შესაძლოა პროექტის ფარგლებში საჭირო გახდეს მეზობელი სოფლებიდან და საქართველოს სხვა რეგიონებიდან ადგილობრივი მუშახელის მოწვევა, ან სხვა ქვეყნიდან პერსონალის მოწვევა. როგორც გამოცდილება გვიჩვენებს ელექტროგადამცემი ხაზის პროექტებთან დაკავშირებით, კონტრაქტორი და ქვე-კონტრაქტორები სავარაუდოდ დაიქირავებენ მუშახელს საქართველოს სხვადასხვა რეგიონებიდან; აღნიშნული „შიდა მიგრანტები“ იქნებიან ის ადამიანები, რომლებსაც უკვე აქვთ საქართველოს სხვადასხვა მხარეში მაღალი ძაბვის გადამცემი ხაზების პროექტებზე მუშაობის გამოცდილება. უცხოელი „მიგრანტი“ სამუშაო ძალა შესაძლოა იყოს ხელმძღვანელი და ტექნიკური პერსონალი და რამდენიმე სამეურნეო პერსონალი (გაწმენდა-დასაუფთავებისთვის, საკვების მოსამზადებლად და სხვა). მიგრანტი მუშახელის რაოდენობა დამოკიდებული იქნება კონტრაქტორების მიერ მიღებულ გადაწყვეტილებებზე. წინა გამოცდილების საფუძველზე, პერსონალის შემდეგნაირად განაწილდება: დაახლოებით 30-35 პროცენტი უცხო ქვეყნის პერსონალი, 30-35 პროცენტი საქართველოს სხვა მხარეებიდან და 30-35 პროცენტი ადგილობრივი მოსახლეობა.

პროექტის ბუნების (ძირითადად არაკვალიფიციური და საშუალო კვალიფიკაციის მქონე მშენებელი მუშახელი) და საქართველოს შრომის ბაზრის მახასიათებლების გათვალისწინებით, სავარაუდოდ დასაქმებული ქალების რაოდენობა მაღალი არ იქნება. შეფასების მიხედვით, ქალები წარმოადგენენ სამუშაო ძალის დაახლოებით 5-10 პროცენტს, მათი უმეტესობა ჩართული იქნება ტექნიკური (საინჟინრო) და/ან საოფისე და ბანაკების

სამუშაოებში (დამლაგებლები, მზარეულები, მომსახურე პერსონალი და სხვა). ელექტროგადამცემი ქსელის გაძლიერების მიმდინარე პროექტის შესაბამისად, რომელსაც ახორციელებს სსე, ყველა მუშახელი იქნება 18 წელს გადაცილებული და საშუალოდ 30-40 წლამდე ასაკის.

2. სამუშაოს ძირითადი პოტენციური რისკების შეფასება

საპროექტო საქმიანობები

500 კვ ეგზ მდებარეობს საქართველოს მაღალმთიან რეგიონში. ხაზის სიგრძე შეადგენს დაახლოებით 80 კმ-ს. პროექტი მოიცავს დაახლოებით 200 ანძის დამონტაჟებას. ამ ტიპის პროექტების მშენებლობა ზოგადად მოიცავს შემდეგ საქმიანობებს:

- (1) გასხვისების ზოლის გაწმენდა;
- (2) მისასვლელი გზების მშენებლობა (მოთხოვნის შემთხვევაში),
- (3) ობიექტის გაწმენდა და ფუნდამენტის მშენებლობა;
- (4) გრუნტის გამაგრება;
- (5) ანძების აღმართვა,
- (6) ხეების და მაღალი ნარგავების მოჭრა;
- (7) შენობების დემონტაჟი; და
- (8) სადენების გაჭიმვა;
- (9) ზემოქმედების ქვეშ მოქცეული ზონების აღდგენა და მცენარეული საფარის აღდგენა.

მთავარი შრომითი რისკები

შეფასების მიხედვით მთავარი შრომითი რისკები დაკავშირებული იქნება ელექტროგადამცემი ხაზის სამშენებლო საქმიანობებთან, როგორცაა ფიზიკური, ქიმიური და ბიოლოგიური საფრთხეების ზემოქმედება სამშენებლო სამუშაოების დროს, როგორცაა: მძიმე ტექნიკის გამოყენება, გადმოვარდნის საფრთხეები, ხმაურის და მტვრის ზემოქმედება, საგნების/ობიექტების ჩამოცვენა, საშიში ნივთიერებების ზემოქმედება და ელექტრო ინსტრუმენტებისა და მანქანა-დანადგარების გამოყენებისას არსებული საფრთხეები. ვინაიდან სამშენებლო სამუშაოები მოიცავს რისკებს, პროექტის ფარგლებში არ დასაქმდებიან 18 წლამდე პირები. პერსონალის დიდ ნაწილს შესაძლოა შეექმნას რისკები ჯანმრთელობის და უსაფრთხოების თვალსაზრისით, ისეთი რისკის შემცველი სამუშაოების შესრულებისას, როგორცაა და არა მხოლოდ:

- სადენების გაყვანის სამუშაოები;
- სიმაღლეზე მუშაობა;
- ელექტროდენით დაზიანება და რკალური შერთვით დამწვრობა;

- ელექტროსამონტაჟე სამუშაოები;
- ქიმიური ნივთიერებების ზემოქმედება (როგორცაა საღებავები, გამხსნელები, ფრენი ტრანსფორმატორებისთვის და გამომრთველებისთვის, საზეთი მასალები და საწვავი).
- ჯაჭვური ხერხები და ხეცეული ხის ჭრის დროს.
- გადაადგილება და მუშაობა ციკაბო და მიუდგომელ ადგილზე.
- საგზაო შემთხვევები;
- ამოთხრითი სამუშაოების საფრთხეები;
- მძიმე კონსტრუქციების აწევა;
- ტრამვეები გამოშვებული საარმატურო რკინებით;
- სამშენებლო ჰაერგადაამტანი ნივთიერებების ზემოქმედება (მტვერი, კვარცი და აზბესტი);
- ერგონომიული საფრთხეები მშენებლობის დროს.
- ეკოლოგიური საფრთხეები (გველები, კრაზანები, ფუტკრები და სხვა).
- შედეგების საფრთხეები (ორთქლი, დამწვრობა და რადიაცია);
- ფოლადის კონსტრუქციების მონტაჟის (ანძები) საფრთხეები.

სხვა შრომითი საფრთხეები არ ითვლება მნიშვნელოვნად. პროექტი შეფასებულია, როგორც დაბალი გენდერული ნიშნით ძალადობის (GBV) რისკის საფუძველზე. ელექტროგადამცემი ქსელის გაძლიერების მიმდინარე პროექტი არ მოიცავდა მუშახელის მოდინების ან მიგრანტი მუშახელის არსებობის საკითხებს. თუმცა, სხვა შრომითი რისკების წარმოქმნის შემთხვევაში პროექტის განხორციელების პროცესში, სსე შეიმუშავებს შემდგომი ზემოქმედებების პრევენციის პროცედურებს.

3. შრომის კანონმდებლობის მოკლე მიმოხილვა: პირობები და დებულებები

ქვემოთ მოცემულია ადგილობრივი შრომის კოდექსის ძირითადი ასპექტების მიმოხილვა (2010, 2013, 2018) სამუშაო პირობებისა და დებულებების შესახებ (ESS2, პარაგრაფი 11).

შრომის ანაზღაურება და დაქვითვა

შრომის ანაზღაურების ფორმა და ოდენობა განისაზღვრება შრომითი ხელშეკრულებით. შრომის ანაზღაურება გაიცემა მინიმუმ თვეში ერთხელ. დამსაქმებელი ვალდებულია ნებისმიერი ანაზღაურების თუ ანგარიშსწორების დაყოვნების ყოველი დღისთვის გადაუხადოს დასაქმებულს დაყოვნებული თანხის 0.07% პროცენტი (შრომის კოდექსი მუხლი 31). შრომის ანაზღაურების მინიმალური ზღვარი არ არის დარეგულირებული საქართველოს კანონმდებლობით. დამსაქმებელს უფლება აქვს დასაქმებულის შრომის ანაზღაურებიდან დაქვითოს ზედმეტად გაცემული თანხა ან ნებისმიერი სხვა თანხა, რომელიც შრომითი ურთიერთობიდან გამომდინარე მისთვის დასაქმებულს აქვს

გადასახდელი. შრომითი ანაზღაურებიდან ერთჯერადად დაქვითვის საერთო ოდენობა არ უნდა აღემატებოდეს შრომის ანაზღაურების 50% პროცენტს (შრომის კოდექსი მუხლი 33). დამსაქმებელი ვალდებულია სრულად აუნაზღაუროს დასაქმებულს სამუშაოსთან დაკავშირებული ჯანმრთელობის მდგომარეობის გაუარესებით მიყენებული ზიანი და აუცილებელი მკურნალობის ხარჯები (შრომის კოდექსი მუხლი 32).

სამუშაო დროის ხანგრძლივობა/საათები

საქართველოს შრომის კოდექსის თანახმად, სამუშაო დროის ხანგრძლივობა არ უნდა აღემატებოდეს კვირაში 40 საათს (8 საათი დღეში). სპეციფიკური სამუშაო რეჟიმის შემთხვევაში (რომელიც განსაზღვრულია საქართველოს მთავრობის მიერ) სამუშაოს ხანგრძლივობა არ უნდა აღემატებოდეს 48 საათს კვირაში. სამუშაო დროში არ ითვლება შესვენების დრო. 16 წლიდან 18 წლამდე ასაკის არასრულწლოვნის სამუშაო დროის ხანგრძლივობა არ უნდა აღემატებოდეს კვირაში 36 საათს. 14 წლიდან 16 წლამდე ასაკის არასრულწლოვნის სამუშაო დროის ხანგრძლივობა არ უნდა აღემატებოდეს კვირაში 24 საათს (შრომის კოდექსი მუხლი 14).

შესვენება

დასაქმებულებს უნდა ჰქონდეთ შესვენება კვებისთვის თითოეულ სამუშაო დღეს. სამუშაო დღეებს (ცვლებს) შორის დასვენების ხანგრძლივობა არ უნდა იყოს 12 საათზე ნაკლები (მუხლი 14, ნაწილი 2).

შვებულება

დასაქმებულს უფლება აქვს ისარგებლოს ანაზღაურებადი შვებულებით წელიწადში მინიმუმ 24 სამუშაო დღით და ანაზღაურების გარეშე შვებულებით - წელიწადში მინიმუმ 15 კალენდარული დღით (შრომის კოდექსი მუხლი 21, ნაწილები 1,2). შვებულებაში არ ითვლება დროებითი შრომისუნარობის პერიოდი, შვებულება ორსულობის და მშობიარობის გამო (მუხლი 22, ნაწილი 4). დასაქმებულს მისივე მოთხოვნით მიეცემა დეკრეტული შვებულება 730 კალენდარული დღის ოდენობით. დეკრეტული შვებულებიდან დასაქმებულს აუნაზღაურდება 183 კალენდარული დღე (შრომის კოდექსის 27 მუხლი).

ზეგანაკვეთური სამუშაო

ზეგანაკვეთურ სამუშაოდ მიიჩნევა სამუშაო, რომლის ხანგრძლივობა სრულწლოვნისთვის (18 წელს ზემოთ) აღემატება კვირაში 40 საათს (მუხლი 17, ნაწილი 3). ზეგანაკვეთური სამუშაო ანაზღაურდება ხელფასის საათობრივი განაკვეთის გაზრდილი ოდენობით ან დამატებითი შვებულების დღეების მიცემით. ზეგანაკვეთური სამუშაოს პირობები განისაზღვრება მხარეთა შეთანხმებით.

შრომითი დავები

საქართველოს შრომის კოდექსი მოიცავს დებულებებს, რომელიც დასაქმებულს აძლევს უფლებას მოითხოვოს დავის გადაწყვეტა იმ შემთხვევაში, თუ დასაქმებულსა და დამსაქმებელს შორის წარმოიშობა შრომითი ხელშეკრულების არსებით პირობებთან ან სამუშაოს სხვა ასპექტებთან დაკავშირებული უთანხმოება. ეს უთანხმოება უნდა გადაწყდეს შემათანხმებელი პროცედურების დაცვით. აღნიშნული პროცედურები გულისხმობს დასაქმებულსა და დამსაქმებელს შორის პირდაპირი მოლაპარაკებების გამართვას. მხარე მეორე მხარეს უგზავნის შემათანხმებელი პროცედურების დაწყების შესახებ წერილობით შეტყობინებას. შეტყობინებაში ზუსტად უნდა იყოს განსაზღვრული დავის წარმოშობის საფუძველი და მხარის მოთხოვნები. მეორე მხარე ვალდებულია განიხილოს წერილობითი შეტყობინება და თავისი გადაწყვეტილება წერილობით აცნობოს მხარეს შეტყობინების მიღებიდან 10 კალენდარული დღის განმავლობაში. წარმომადგენლები ან მხარეები მიიღებენ წერილობით გადაწყვეტილებას, რომელიც არსებული შრომითი ხელშეკრულების ნაწილი ხდება. თუ შემათანხმებელი პროცედურის შესახებ წერილობითი შეტყობინების მიღებიდან 14 კალენდარული დღის განმავლობაში შეთანხმება ვერ იქნება მიღწეული, მხარეს უფლება ექნება დავა მიმართოს სასამართლოს. თუ წერილობითი შეტყობინების მიღებიდან 14 კალენდარული დღის განმავლობაში მხარემ თავი აარიდა შემათანხმებელ პროცედურებში მონაწილეობას, დავის აფექტორივი გარემოებების მტკიცების ტვირთი მას დაეკისრება (შრომის კოდექსის 48 მუხლი).

საქართველოს შრომის კოდექსი (2010, 2013, 2018) ვრცელდება ძირითად მუშახელზე და კონტრაქტით დაქირავებულ მუშახელზე, მათ შორის უცხოელ მუშახელზე, რომლებიც მუშაობენ სრულ განაკვეთზე. არასრულ განაკვეთზე დაქირავებული ძირითადი მუშახელის პირობები და დებულებები განისაზღვრება მათ ინდივიდუალურ შრომით კონტრაქტებში.

4. შრომის კანონმდებლობის მოკლე მიმოხილვა: ჯანმრთელობის დაცვა და შრომის უსაფრთხოება (OHS)

საქართველოს კანონი შრომის უსაფრთხოების შესახებ (2018) ითვალისწინებს დებულებებს ჯანმრთელობის და უსაფრთხოების შესახებ და ვრცელდება ძირითად და კონტრაქტით დაქირავებულ მუშახელზე, მათ შორის უცხოელ მუშახელზე. ქვემოთ მოცემულია კანონმდებლობის ძირითადი ასპექტების მიმოხილვა, რომელიც ეხება ESS2, 24-30 პარაგრაფებში მითითებულ საკითხებს.

1. ყველა პოტენციური საფრთხე, რომელიც ექმნება პროექტის მუშახელის ჯანმრთელობას და სიცოცხლეს დადგინდება საპროექტო ეტაპზე. ნებისმიერი მხარე, რომელიც ასაქმებს მუშახელს, შეიმუშავებს და განახორციელებს პროცედურებს უსაფრთხო სამუშაო გარემოს შექმნის და შენარჩუნების მიზნით, რაც მოიცავს მათ კონტროლის ქვეშ არსებულ სამუშაო ადგილებს, მანქანა-დანადგარებს, მოწყობილობას, და პროცესების უსაფრთხოებას. ეს

ასევე მოიცავს სათანადო ზომების გამოყენებას ქიმიურ, ფიზიკურ და ბიოლოგიურ ნივთიერებებთან და მასალებთან დაკავშირებით.

2. თუ ჯანმრთელობის და უსაფრთხოების თვალსაზრისით საფრთხის თავიდან აცილება შეუძლებელია, უზრუნველყოფილი იქნება სათანადო დაცვის ზომები. აღნიშნული ზომები მოიცავს საფრთხის კონტროლს წყაროსთან, დაცვის გადაწყვეტილებების მიღების და პროექტის მუშახელის ინდივიდუალური დაცვის საშუალებებით უფასოდ აღჭურვის (PPE) გზით.
3. ნებისმიერი მხარე, რომელიც ასაქმებს მუშახელს, ვალდებულია დანიშნოს ჯანდაცვისა და შრომის უსაფრთხოებაზე პასუხისმგებელი პირ(ებ)ი სამშენებლო ობიექტზე. თუ ობიექტზე დასაქმებულთა რაოდენობა აღწევს 100 ადამიანს, დამსაქმებელი ვალდებულია დანიშნოს მინიმუმ ორი ჯანდაცვისა და შრომის უსაფრთხოების ოფიცერი.
4. პროექტში დასაქმებულებმა უნდა გაიარონ ჯანდაცვისა და შრომის უსაფრთხოების (OHS) ტრენინგი საქმიანობის დაწყებამდე და შემდეგ რეგულარულად. ტრენინგში წარმოდგენილი იქნება OHS-ს საკითხები, რომელიც უკავშირდება ყოველდღიურ საქმიანობას, მათ შორის შემთხვევებს, როდესაც გარდაუვალი აუცილებლობის ან საგანგებო სიტუაციების გამო საჭირო ხდება მუშაობის დაუყოვნებლივი შეწყვეტა. ტრენინგის ჩანაწერები წარმოებული იქნება ფაილში, რომელიც უნდა მოიცავდეს ტრენინგის აღწერილობას, ხანგრძლიობას/საათები, ინფორმაციას დასწრების შესახებ და შეფასებების შედეგებს.
5. დამსაქმებელი შეიმუშავებს და განახორციელებს უბედური შემთხვევების, დაავადებების და ინციდენტების ანგარიშგების სისტემას. თითოეული შემთხვევა ეცნობება დამსაქმებელს, იქნება გამოძიებული და შემუშავდება შესაბამისი ზომები ასეთი შემთხვევის თავიდან აცილებისთვის მომავალში. ასევე უზრუნველყოფილი იქნება საშუალებები ისეთი უარყოფითი ზემოქმედებებისთვის, როგორცაა პროფესიული ტრამები, შრომისუუნარობა და დაავადებები.
6. საქართველოს კანონმდებლობა არ ითვალისწინებს, რომ პროექტის მუშახელი უზრუნველყოფილი იქნება მათი სამუშაო გარემოებებისთვის შესაბამისი საშუალებებით, მათ შორის კვების, სანიტარულ ობიექტებზე და დასასვენებელ ზონებზე წვდომით.

კანონი შრომის უსაფრთხოების შესახებ განსაზღვრავს უსაფრთხოების ძირითად მოთხოვნებს და საერთო პრინციპებს საფრთხის შემცველი, მძიმე, მავნე და/ან სარისკო სამუშაოების შესახებ (მუხლი 2). ასეთი სამუშაოების ჩამონათვალი მითითებულია საქართველოს მთავრობის დადგენილებაში. აღნიშნული ჩამონათვალის შესაბამისად, სამშენებლო სამუშაოები და ელექტროსამონტაჟე სამუშაოები ზოგადად ითვლება არსებითად სახიფათოდ, შესაბამისად ეს კანონი გავრცელდება კონტრაქტორებზე და ზედამხედველობის კონსულტანტებზე და სსე-ს თანამშრომლებზე, რომლებიც ახორციელებენ ვიზიტებს პროექტით გათვალისწინებულ ლოკაციებზე მშენებლობის და/ან ექსპლუატაციის განმავლობაში.

კანონი დამსაქმებლებს ავალდებულებს დასაქმებულებს შეუქმნან ჯანსაღი და უსაფრთხო სამუშაო გარემო და წინასწარ გააცნოს პოტენციური რისკების შესახებ, რომელსაც შესაძლოა შეიცავდეს მათი სამუშაო მათი ჯანმრთელობისა და უსაფრთხოებისთვის. ზომები, რომელიც მიღებულ უნდა იქნას მოიცავს და არა მხოლოდ ტრენინგს და საინფორმაციო კამპანიებს, ასევე შესაბამისი პრევენციული ზომების მიღებას. კანონი ითვალისწინებს მოთხოვნებს ჯანდაცვისა და შრომის უსაფრთხოების პროგრამების ორგანიზებასთან და მართვასთან, გადაუდებელი დახმარების და სამედიცინო მომსახურების უზრუნველყოფასთან, და ავარიულ სიტუაციებში რეაგირებასთან დაკავშირებით. ასევე მოიცავს მოთხოვნებს საშიშ სამუშაო ზონებამდე წვდომის კონტროლთან, მუშახელისთვის ინდივიდუალური დაცვის საშუალებებით უფასოდ აღჭურვასთან დაკავშირებით და სამედიცინო გამოკვლევებთან დაკავშირებით (მუხლი 5).

ასევე, კანონი შრომის უსაფრთხოების შესახებ კანონი მოიცავს დებულებებს, რომლის მიხედვით დასაქმებულს უფლება აქვს მონაწილეობა მიიღოს საკონსულტაციო პროცესში ჯანმრთელობის და უსაფრთხოების საკითხებზე, წარმოადგინოს რეკომენდაციები და დასვას საკითხები რისკებთან და საფრთხეებთან დაკავშირებით (მუხლი 9). თუმცა, არ არსებობს კონკრეტული მოთხოვნა საჩივრების განხილვის მექანიზმთან დაკავშირებით, რაც შესაძლებლობას მისცემს მუშახელს თავიანთი საჩივრები წარუდგინონ დამსაქმებელს. ეს საკითხი შესაძლოა ჩაითვალოს შეუსაბამობად საქართველოს კანონმდებლობასა და ESS2 შორის. საჩივრების განხილვის მექანიზმი დამატებით განხილულია წინამდებარე დოკუმენტში მე-9 ნაწილში.

5. პასუხისმგებელი პერსონალი

სსე-ს საერთაშორისო პროექტებისა და ანგარიშგების დეპარტამენტი (IPRD) ასრულებს პროექტის განხორციელების განყოფილების (PIU) ფუნქციას IFI -დაფინანსებული პროექტების განხორციელებაში. IFI-დაფინანსებული პროექტები ხორციელდება საერთაშორისო პროექტებისა და ანგარიშგების დეპარტამენტის (IPRD) უშუალო ზედამხედველობით და მართვით, სსე-ს მმართველი საბჭოს საერთო მართვისა და ზედამხედველობის ქვეშ.

საერთაშორისო პროექტებისა და ანგარიშების დეპარტამენტს (IPRD) მხარს უჭერს ნებართვების გამცემი დეპარტამენტი და საერთაშორისო პროექტების დაგეგმვისა და ზედამხედველობის დეპარტამენტი. ორივე დეპარტამენტს ჰყავს თავისი ჯგუფის წევრები თითოეული IFI-დაფინანსებული პროექტის შესაბამისად, რომელსაც ხელმძღვანელობენ დეპარტამენტების ხელმძღვანელები. დეპარტამენტების ხელმძღვანელები კოორდინაციას მოახდენენ სსე-ს მმართველ საბჭოსთან და ზედამხედველობის კონსულტანტთან პროექტების მონიტორინგის და მართვის საკითხში.

სსე პასუხისმგებელი იქნება:

- განახორციელოს თავისი შრომის მართვის პროცედურა ხელმძღვანელ თანამშრომლებთან დაკავშირებით;
- უზრუნველყოს, რომ კონტრაქტორ(ებ)მა, რომლებიც პასუხისმგებელი არიან ელექტროგადამცემი ხაზის და ქვე-სადგურის მშენებლობაზე, მოამზადონ შრომის მართვის პროცედურები წინამდებარე შრომის მართვის პროცედურის შესაბამისად, და საპროექტო ეტაპამდე მოამზადონ ჯანმრთელობის დაცვისა და შრომის უსაფრთხოების გეგმა.
- აკონტროლოს, რომ კონტრაქტორი ასრულებს ვალდებულებებს კონტრაქტით და ქვე-კონტრაქტით დაქირავებული მუშახელის წინაშე, როგორც ეს მითითებულია მსოფლიო ბანკის სტანდარტული სატენდერო დოკუმენტების საერთო პირობებში და ESS2 და ეროვნული შრომის კოდექსის შესაბამისად.
- აკონტროლოს, რომ კონტრაქტორები ასრულებენ შრომის მართვის პროცედურებს.
- აკონტროლოს, რომ სამუშაო ადგილზე დაცულია ჯანმრთელობის და შრომის უსაფრთხოების სტანდარტები შრომის უსაფრთხოების კანონმდებლობის და ჯანმრთელობის დაცვისა და შრომის უსაფრთხოების გეგმის შესაბამისად.
- აკონტროლოს პროექტის მუშახელის ტრენინგი.
- უზრუნველყოს, რომ შეიქმნას საჩივრების განხილვის მექანიზმი პროექტის მუშახელისთვის და აკონტროლოს მისი განხორციელება.
- აკონტროლოს მუშახელის ქცევის კოდექსის განხორციელება.

ზედამხედველობის კონსულტანტი ყოველდღიურად განახორციელებს შრომის და უსაფრთხოების მოთხოვნების შესრულების ზედამხედველობას შემკვეთის სახელით (სსე). გარემოსდაცვითი და სოციალური მართვის გეგმა (ESMP) მოითხოვს ზედამხედველობის კონსულტანტმა დაიქირაოს კვალიფიციური ექსპერტები, რომლებიც განახორციელებენ ზედამხედველობას და ყოველთვიურად წარუდგენენ შესრულების შესახებ ანგარიშს სსე-ს.

კონტრაქტორი პასუხისმგებელი იქნება:

- დაიქირაოს ან დანიშნოს კვალიფიციური ექსპერტები სოციალურ, შრომის და უსაფრთხოების საკითხებში, რომლებიც მოამზადებენ და განახორციელებენ

პროექტთან დაკავშირებულ შრომის მართვის პროცედურას, ჯანმრთელობის დაცვის და შრომის უსაფრთხოების გეგმებს და მართავენ ქვე-კონტრაქტორების საქმიანობას.

- შეიმუშაოს შრომის მართვის პროცედურა და ჯანმრთელობის დაცვის და შრომის უსაფრთხოების გეგმა, რომელიც გავრცელდება კონტრაქტით და ქვე-კონტრაქტით დაქირავებულ მუშახელზე. აღნიშნული პროცედურა და გეგმა განსახილველად და დასამტკიცებლად წარედგინება ზედამხედველობის კონსულტანტს კონტრაქტორების მობილიზებამდე საპროექტო ეტაპზე.
- კონტრაქტორები ზედამხედველობას გაუწევენ თავიანთი ქვე-კონტრაქტორების მიერ შრომის მართვის პროცედურების და ჯანმრთელობის და შრომის უსაფრთხოების გეგმების განხორციელებას.
- აწარმოოს ჩანაწერები საკონტრაქტო მუშახელის დაკომპლექტების და დასაქმების პროცესის შესახებ.
- მკაფიოდ და გარკვევით აცნობოს კონტრაქტით დაქირავებულ მუშახელს სამუშაო მოვალეობები და დასაქმების პირობები.
- შეიმუშაოს და დანერგოს საჩივრების განხილვის მექანიზმი და გადაწყვიტოს კონტრაქტით და ქვე-კონტრაქტით გაფორმებული მუშახელისგან მიღებული საჩივრები.
- დანერგოს შრომის, უსაფრთხოების და ჯანმრთელობის დაცვის საკითხების რეგულარული განხილვისა და ანგარიშგების სისტემა.
- უზრუნველყოს გაცნობითი (მათ შორის სოციალური) და HSE ტრენინგი თანამშრომლებისთვის.
- უზრუნველყოს, რომ ყველა კონტრაქტორი და ქვე-კონტრაქტორი გაეცნოს და ხელი მოაწეროს ქვეცის კოდექსს სამუშაოების დაწყებამდე.

მას შემდეგ რაც დასრულდება სატენდერო პროცესი და ცნობილი გახდება კონტრაქტორები, შრომის მართვის პროცედურა შესაძლოა შესწორდეს საჭიროების შემთხვევაში კომპანიების შესახებ დამატებითი დეტალების შეტანის მიზნით.

6. პოლიტიკა და პროცედურები

ამ ნაწილში მითითებულია მთავარი პოლიტიკა და პროცედურები, რომელიც უნდა შესრულდეს პროექტის სამშენებლო ეტაპზე. საჭიროების შემთხვევაში მოხდება ამ ნაწილის შესწორება და განახლება, სამშენებლო კონტრაქტების გაფორმების შემდეგ.

სსე-ს აქვს სს საქართველოს სახელმწიფო ელექტროსისტემის (სსე) შრომის შიდა წესები და რეგულაციები (ბრძანება N06/k-t, თბილისი 2013) რომელიც საქართველოს შრომის კოდექსთან ერთად უზრუნველყოფს თანამშრომელთა უფლებების დაცვას. განკარგულება ვრცელდება პროექტში ჩართულ მუშახელზე (სსე თანამშრომლები, რომლებიც მუშაობენ პროექტზე). სსე ასევე აქვს ეთიკის კოდექსი, რომელიც ვრცელდება მის თანამშრომლებზე.

ძირითადი საპროექტო მუშახელი ხელს მოაწერს პროექტთან დაკავშირებულ ქვევის კოდექსს.

კონტრაქტორები შეადგენენ შრომის მართვის პროცედურებს წინამდებარე შრომის მართვის პროცედურის და საქართველოს შრომის კოდექსის შესაბამისად. ქვემოთ მითითებული პრინციპები და პროცედურები წარმოადგენს მინიმალურ მოთხოვნებს, თუმცა არ არის მოთხოვნების ამომწურავი ჩამონათვალი.

როგორც მიუთითებს საქართველოს შრომის კოდექსი, პროექტის თანამშრომლები იმუშავენ არადისკრიმინაციულ გარემოში და ისარგებლებენ თანაბარი შესაძლებლობებით. შრომითი ურთიერთობების არცერთ ასპექტთან მიმართებით ადგილი არ ექნება დისკრიმინაციას, როგორცაა პერსონალის მიღება, კომპენსაცია, სამუშაო და დასაქმების პირობები, ტრენინგის ხელმისაწვდომობა, დასაქმების ხელშეწყობა ან შეწყვეტა. ჩამოთვლილ ზომებს შეიმუშავენ კონტრაქტორები და მონიტორინგს გაუწევენ სსე და ზედამხედველობის კონსულტანტი ყველა თანამშრომლების სამართლიანი მოპყრობის უზრუნველყოფის მიზნით:

- შრომის კოდექსის მოთხოვნების შესაბამისად, მიღების პროცედურები იქნება გამჭვირვალე, საჯარო და არადისკრიმინაციული, წარმომავლობის, რწმენის, სექსუალური ორიენტაციის, შეზღუდული შესაძლებლობების, სქესის და სხვა საკითხების მიუხედავად, რომელიც მითითებულია შრომის კოდექსში.
- სამსახურში მიღების შესახებ განცხადება განიხილება კონტრაქტორების მიერ დადგენილი პროცედურების შესაბამისად.
- სამუშაოზე მიღებამდე განმცხადებელს გაეცნობა თანამდებობრივი მოვალეობები და განემარტება ის მოთხოვნები, რომლებიც უნდა დაკმაყოფილდეს თითოეულ პოზიციაზე.
- ყველა თანამშრომელს ექნება წერილობითი კონტრაქტი, სადაც მიეთითება სამუშაო პირობები, რომელის შინაარსი განემარტება მათ თანამშრომლები ხელს მოაწერენ

შრომით ხელშეკრულებას. დასაქმების პირობები და დებულებები ხელმისაწვდომი იქნება სამუშაო ობიექტებზე.

- არაკვალიფიციური მუშახელი ძირითადად წარმოდგენილი იქნება პროექტის ზემოქმედების ქვეშ მოქცეული თემებიდან, დასახლებებიდან და მუნიციპალიტეტებიდან.
- თანამშრომლები სამუშაოს შეწყვეტის და გათავისუფლების შესახებ ინფორმირებულნი იქნებიან მინიმუმ ორი თვით ადრე. იმ შემთხვევაში, თუ სამი თვის მანძილზე 50 მუშახელს შეუწყდება უფლებამოსილება, კონტრაქტორი მოამზადებს შემცირების გეგმას ზედამხედველობის კონსულტანტის მიერ განსახილველად და დასამტკიცებლად.
- კონტრაქტით აყვანილი მუშახელი არ იხდის დაქირავების საკომისიოს, ასეთი საკომისიოების გადახდის აუცილებლობის შემთხვევაში მათ იხდის შემკვეთი („კონტრაქტორი“).
- დამსაქმებლის და დასაქმებულის წარმოშობიდან გამომდინარე კონტრაქტები შემუშავდება ორივე მხარისთვის გასაგებ ენაზე.
- წერილობითი დოკუმენტაციის გარდა იმ თანამშრომლებს, რომლებსაც შესაძლოა ჰქონდეთ სირთულეები დოკუმენტაციის გაგების თვალსაზრისით, ზეპირად განემარტება დასაქმების პირობები და დებულებები.
- თუ მოსალოდნელი არ არის საკომუნიკაციო ენასთან დაკავშირებული პრობლემები ყურადღება უნდა დაეთმოს სხვადასხვა კონტრაქტორებს შორის კოორდინაციის და ენობრივი განსხვავებების აღმოფხვრის საშუალებების უზრუნველყოფას.
- უცხო ქვეყნის პერსონალს სჭირდება ბინადრობის ნებართვა, რაც მათ მისცემს საქართველოში ცხოვრების უფლებას.
- სსე კონტრაქტებში მიუთითებს, რომ ყველა კონტრაქტორის (და ქვე-კონტრაქტორი) პერსონალი უნდა იყოს 18 წლის ან მეტი ასაკის.

სსე-ს გააჩნია ჯანდაცვისა და უსაფრთხოების პროცედურები, რომლებიც მოიცავს ყველა საქმიანობას, რომელიც სსე-ს შეკვეთით ხორციელდება, მათ შორის საველე სამუშაოების ჯგუფების მართვას, რომლის შემადგენლობაში შედიან ინჟინრები, ტექნიკოსები და სხვა პერსონალი და ტექნიკური ჯგუფების მართვას, რომლებიც მუშაობენ ენერგეტიკის ინფრასტრუქტურის ობიექტებში და OHL შესრულებაზე..

ჯვარი-წყალტუბოს 500 კვ ელექტროგადამცემი ხაზის პროექტის ფარგლებში, პროექტის ძირითადი თანამშრომლები (სსე თანამშრომლები) განახორციელებენ საველე ვიზიტებს და ელექტროგადამცემი ხაზის დერეფნის ინსპექტირებას. აქედან გამომდინარე სავარაუდოდ პროექტის ძირითად თანამშრომლებს არ მოუწევთ ჯანმრთელობისა და უსაფრთხოების თვალსაზრისით მაღალი რისკების შემცველი სამუშაოების შესრულება. ჯანდაცვისა და უსაფრთხოების პროცედურები მოითხოვს სსე-ს პერსონალმა ობიექტზე მუშაობის პროცესში

ატაროს ინდივიდუალური დაცვის შესაბამისი აღჭურვილობა (PPE). მათ შორის მაღალი ხილვადობის ყილეტები, ჩაფხუტები, დამცავი სათვალეები და უსაფრთხო ფეხსაცმელი. დამატებითი სპეციფიკური აღჭურვილობა საჭირო არ არის.

სსე-ს ჯანდაცვისა და უსაფრთხოების პროცედურები ასევე განსაზღვრავს საგზაო მოძრაობის მართვის მოთხოვნებს პროექტის განხორციელების პროცესში გამოყენებულ სსე-ს სატრანსპორტო საშუალებებთან დაკავშირებით; რაც მოიცავს პირველადი დახმარების ავთიაქის აუცილებლობას სატრანსპორტო საშუალებებში, ტრანსპორტის პერიოდულ შემოწმებას, მართვის დროს მძღოლებისთვის უსაფრთხოების გარანტიის მოთხოვნებს.

ჯანდაცვისა და უსაფრთხოების მთავარი რისკები წარმოექმნება სამშენებლო კონტრაქტორების მუშახელს. კომპანიებს, რომლებიც წარადგენენ წინადადებებს სამუშაოსთან დაკავშირებით, მოეთხოვებათ ჯანმრთელობის და უსაფრთხოების რისკის მართვის შესაძლებლობების დემონსტრირება და შესაბამისი დოკუმენტაციის წარდგენა. კონტრაქტის გაფორმების შემდეგ, კონტრაქტორებს მოეთხოვებათ წარმოადგინონ შრომის მართვის პროცედურები და ჯანდაცვისა და შრომის უსაფრთხოების გეგმა ESMP-ს (გარემოსდაცვითი და სოციალური მართვის გეგმა) შესაბამისად. კონტრაქტორები უზრუნველყოფენ, რომ ქვე-კონტრაქტორები ასრულებენ ჯანდაცვისა და შრომის უსაფრთხოების გეგმებს.

სსე სატენდერო დოკუმენტებში შეიტანს OHS კონკრეტულ სტანდარტულ მოთხოვნებს, რომელიც უნდა შეასრულოს ყველა კონტრაქტორმა და ქვე-კონტრაქტორმა პროექტის ფარგლებში. აღნიშნული სტანდარტები შესაბამისობაში იქნება ადგილობრივ რეგულაციებთან, WBG EHS სახელმძღვანელო მითითებებთან და GIIP (მოწინავე საერთაშორისო სამრეწველო პრაქტიკა). ქვემოთ მოცემული OHS სტანდარტის მოთხოვნები მინიმუმ შეტანილი უნდა იყოს OHS გეგმაში, რომელიც უნდა მოამზადოს კონტრაქტორებმა:

- რისკის შეფასების პროცედურა;
- საშიში სამუშაოების შესრულების ნებართვა (სამუშაოების შესრულება სიმაღლეზე, შესაძლებელი სამუშაოები, სამუშაოები ძაბვის ქვეშ არსებულ ხაზებზე, სამუშაოები დახურულ სივრცეში).
- სიცოცხლისთვის საშიში სამუშაოების შესრულების ოქროს წესები;
- ავარიულ სიტუაციებში რეაგირების პროცედურა;
- ვარდნის პრევენცია და სამუშაოები სიმაღლეზე.
- გათხრითი სამუშაოების უსაფრთხოება, კიბეების და ხარაჩოების უსაფრთხოება;; შედუღების და ხის ჭრის უსაფრთხოება; ამწეების, დერიკების და ორთითა სატვირთველების უსაფრთხოება; ელექტრო და ხელის ინსტრუმენტების უსაფრთხოება;

- ქიმიური და ჰაერ-გადამტანი საფრთხეებით გამოწვეული რესპირატორული დაავადებების პრევენცია (მათ შორის მტვერი, კვარცი და აზბესტი); ელექტროუსაფრთხოება (საშიში ენერგიების კონტროლი, ბლოკირება და დაპლომბვა, ენერგომოხმარების შემოწმება, უსაფრთხო დისტანციური სამუშაოების, ელექტროგაყვანილობის და სამრეწველო ნიმუშების დაცვა, დამიწება, წრედის დაცვა, რკალური შერთვისგან დაცვა, ელექტროუსაფრთხოება, ინდივიდუალური დაცვის საშუალებები და საიზოლაციო საშუალებები); საფრთხეების შეტყობინება; ხმაურის და ვიბრაციული უსაფრთხოება; ფოლადის კონსტრუქციების უსაფრთხოება; სახანძრო უსაფრთხოება; მასალების დატვირთვის უსაფრთხოება; ბეტონის და ქვ-აგურის წყობის უსაფრთხოება;
- სამშენებლო ინდივიდუალური დამცავი საშუალება / PPE;
- OHS ტრენინგი;
- სამუშაო პოლიტიკის უარყოფა.
- გარდა ამისა, ჯანდაცვისა და შრომის უსაფრთხოების გეგმები, სხვა საკითხებთან ერთად ასევე მოიცავს შემდეგს: სამშენებლო სამუშაოების კონტრაქტორი განსაზღვრავს OHS პასუხისმგებლობის მატრიცას ყველა პერსონალისთვის, მათ შორის პროექტის მენეჯერისთვის, კონტრაქტის მენეჯერისთვის, OHS პერსონალისთვის, ბრიგადირისთვის და ყველა თანამშრომლისთვის, მკაფიო ფუნქციებით და OHS პასუხისმგებლობებით. ყველა კონტრაქტორს უნდა ჰყავდეს საკუთარი OHS პერსონალი, რომელიც პასუხისმგებელი იქნება OHS პროგრამის განხორციელებასა და ზედამხედველობაზე. კონტრაქტორები უზრუნველყოფენ უსაფრთხო სამუშაო ადგილს, აქედან გამომდინარე რისკის შეფასება დასრულდება ნებისმიერი სამშენებლო სამუშაოს დაწყებამდე და უსაფრთხოების ზომები განხორციელდება უსაფრთხოების მოქმედი სტანდარტების შესაბამისად. ინდივიდუალური დაცვის საშუალებები (PPEs) და სხვა პრევენციული ზომები უზრუნველყოფილი იქნება უფასოდ თანამშრომლებისთვის. ყველა თანამშრომელი მკაცრად დაიცავს სიცოცხლისათვის საშიში სამუშაოების ოქროს წესებს (OHS წესები, რომელიც არ შეიძლება დაირღვეს ნებისმიერ გარემოებაში), რომელიც შესრულდება შედეგების საკონტრაქტო მატრიცის საფუძველზე. ადგილზე იმოქმედებს OHS კომიტეტი, თანამშრომლების წარმომადგენლების, სსე და ყველა ქვე-კონტრაქტორის შემადგენლობით. კვირაში ორჯერ ჩატარდება OHS კრებები პრევენციული ზომების, გადახვევების და შეუსაბამობების, შემთხვევების და გამოსწორების ზომების განხილვის მიზნით. კონტრაქტორები ჩაატარებენ შიდა OHS კვლევებს და აუდიტებს OHS წესების დაცვის შემოწმების მიზნით. შეუსაბამობები დამოწმდება დოკუმენტურად და წარმოდგენილი იქნება შიდა ფარგლებში. განისაზღვრება და დაცული იქნება გამოსწორების ზომების ვადა. ყოველდღიური ბრიფინგი OHS საკითხებთან დაკავშირებით ჩატარდება სამუშაოების დაწყებამდე, სადაც გაშუქდება საფრთხეები და პრევენციული ზომები თითოეულ სამუშაოსთან დაკავშირებით.

კონტრაქტორები დოკუმენტურად შეადგენენ და წარუდგენენ ანგარიშს სსე-ს ყველა უბედური შემთხვევის და ავადმყოფობის, დაკარგული სამუშაო დღის, ფატალური შემთხვევების ან მძიმე ტრამვების შესახებ, რომელიც შესაძლოა მოხდეს სამუშაო ობიექტზე. ადგილზე უნდა არსებობდეს პირველადი დახმარების გაწევის რესურსები და მძიმე ტრამვებისთვის წინასწარ დამტკიცებული სამკურნალო დაწესებულება სამედიცინო დახმარების გაწევისთვის, ასევე ტრამვირებული მუშახელის სათანადო ტრანსპორტირება. კონტრაქტორები გააკონტროლებენ სამშენებლო ობიექტზე წვდომას მხოლოდ უფლებამოსილი პირებისთვის და შეამოწმებენ აკმაყოფილებენ თუ არა თანამშრომლები ტრენინგის და აკრედიტაციის მოთხოვნებს სსე-ს ტრენინგის სტანდარტების და მოქმედი ნორმატიული მოთხოვნების შესაბამისად (ე.ი. უმეტეს ქვეყნებში სატვირთო მანქანის მძღოლები, ამწის და დერიკის ოპერატორები, ასევე ელექტრიკოსები, აკრედიტირებულნი უნდა იყვნენ. მუშახელმა უნდა გაიაროს ტრენინგი იმისათვის, რომ შეასრულონ საშიში სამუშაოები, როგორცაა სიმაღლეზე მუშაობა, დახურულ სივრცეში მუშაობა, შედუღება და სხვა). ყველა თანამშრომელმა მინიმუმ უნდა გაიაროს საწყისი ინსტრუქტაჟი ჯანმრთელობის დაცვისა და შრომის უსაფრთხოების (OHS) საკითხებზე სამშენებლო ობიექტზე წვდომის მიზნით.

მუშახელისთვის საცხოვრებლით უზრუნველყოფის შემთხვევაში, კონტრაქტორი უზრუნველყოფს მათ სათანადო ჰიგიენური სტანდარტის დაცვით, სუფთა სასმელი წყლით, სუფთა საწოლებით, საპირფარეშოებით და საშხაპეებით, სუფთა საძინებლებით, სათანადო განათებით, კარადებით, სათანადო ვენტილაციით, უსაფრთხო ელექტრომოწყობილობით, ხანძრისგან და მეხისგან დაცვით, ცალკე სამზარეულო და კვების ზონებით. ცალ-ცალკე იქნება წარმოდგენილი ობიექტები ქალებისა და მამაკაცებისთვის.

ზედამხედველობის კონსულტანტი (სსე-ს სახელით) განახორციელებს კონტრაქტორის მიერ ჯანდაცვისა და შრომის უსაფრთხოების (OHS) მოთხოვნების შესრულების პერიოდულ ზედამხედველობას, მათ შორის ობიექტზე ვიზიტებს, მინიმუმ ყოველთვიურად. ზედამხედველობა მოიცავს ზემოხსენებული სტანდარტების დაცვას, უბედურ შემთხვევებს, ოქროს წესების დარღვევას, რეკომენდაციებს და მიმდინარე გამოსწორების ზომების პროგრესს. სსე კონტრაქტ(ებ)ში შეიტანს მოთხოვნას, რომ კონტრაქტორებმა წარმოადგინონ ანგარიში ისეთი საკითხების შესახებ, როგორცაა უბედური შემთხვევების რაოდენობა, უბედური შემთხვევების სტატისტიკა, განმეორებითი დარღვევების რაოდენობა, ოქროს წესების დარღვევა, სერიოზული ტრამვები და სიკვდილიანობის შემთხვევები; და ჯარიმები შეუსრულებლობისთვის.

ზედამხედველობის კონსულტანტი გადახედავს და დაამტკიცებს კონტრაქტორის უსაფრთხოების გეგმებსა და პროცედურებს.

სსე ბანკს პროექტთან დაკავშირებული ნებისმიერი უბედური შემთხვევის ან ავარიის შესახებ, რომელიც მნიშვნელოვან უარყოფით გავლენას მოახდენს ან შესაძლოა მოახდინოს გარემოზე, ზემოქმედების ქვეშ მყოფ მოსახლეობაზე, საზოგადოებაზე ან მუშახელზე (შრომის, ჯანმრთელობის და უსაფრთხოების, ან დაცვის სისტემის დარღვევის შემთხვევები, ინციდენტები ან გარემოებები) აცნობებს დაუყოვნებლივ, თუმცა ასეთი შემთხვევის დადგომიდან არაუგვიანეს ხუთი კალენდარული დღის განმავლობაში. ასეთ შემთხვევებში შედის გაფიცვები ან სხვა შრომითი პროტესტი, მუშახელის სერიოზული ტრამვა ან ფატალური შემთხვევები, პროექტით მიყენებული ზიანი თემის წევრებისთვის ან ქონებისთვის. სსე მოამზადებს ანგარიშს აღნიშნული შემთხვევის და გამოსწორების ზომების შესახებ და წარუდგენს ბანკს შემთხვევიდან 30 კალენდარული დღის განმავლობაში.

მშენებელი კონტრაქტორი შეიმუშავებს და განახორციელებს ქცევის კოდექსს. მშენებელი კონტრაქტორი ვალდებულია აღნიშნული ქცევის კოდექსი ასევე წარუდგინოს ზედამხედველობის კონსულტანტს გადახედვის და დამტკიცების მიზნით. ქცევის კოდექსში აისახება კომპანიის ძირითადი ღირებულებები და საერთო სამუშაო კულტურა. ქცევის კოდექსის შინაარსი შეტანილია მსოფლიო ბანკის სტანდარტულ სატენდერო დოკუმენტებში და მოიცავს დებულებებს GBV -თან დაკავშირებით .

კონტრაქტორები პერიოდულად წარადგენენ ინფორმაციას შრომის, ჯანმრთელობის და უსაფრთხოების საკითხებთან დაკავშირებული მოთხოვნების შესრულების შესახებ. აღნიშნული ინფორმაცია შეტანილი იქნება მშენებელი კონტრაქტორის ყოველთვიურ ანგარიშში და განიხილავს ზედამხედველობის კონსულტანტის ჯგუფი.

გარდა ამისა, კონტრაქტორმა სსე-ს უნდა წარუდგინოს ანგარიში ინსპექტირებების და აუდიტების შესახებ, რომლებიც ჩაატარეს შესაბამისმა სამინისტროებმა - საქართველოს ოკუპირებული ტერიტორიებიდან დევნილთა, შრომის, ჯანმრთელობის და სოციალური დაცვის სამინისტრომ. აუდიტების შედეგები წარედგინება სსე-ს და ბანკს მოთხოვნის შემთხვევაში.

7. დასაქმების ასაკი

საქართველოს კანონმდებლობა კრძალავს 18 წლამდე ასაკის პირებისთვის სახიფათო სამუშაოების შესრულებას და მოცემული სამშენებლო სამუშაოები სახიფათოდ ითვლება. შესაბამისად მშენებლობაზე არ დასაქმდებიან 18 წლამდე ასაკის პირები, გარდა საოფისე სამუშაოებისა.

კონტრაქტორებს მოეთხოვებათ შეამოწმონ ყველა თანამშრომლის პირადობა და ასაკი. ეს თანამშრომლებისგან მოითხოვს ოფიციალური საბუთების წარმოდგენას, რომელშიც

შესაძლოა შედიოდეს დაბადების მოწმობა, პირადობის მოწმობა, პასპორტი და სამედიცინო ან სკოლის საბუთები.

იმ შემთხვევაში, თუ გამოვლინდება, რომ პროექტზე მუშაობს ბავშვი, რომელსაც არ მიუღწევია დადგენილი მინიმალური ასაკისთვის, მიღებული უნდა იქნას ზომები ბავშვის დასაქმების დაუყოვნებლივ შეწყვეტისთვის, პასუხისმგებლობის დაცვით და ბავშვის ინტერესების გათვალისწინებით.

8. პირობები და დებულებები

პირობები და დებულებები, რომლებიც ვრცელდება სსე-ს თანამშრომლებზე, მითითებულია სს საქართველოს სახელმწიფო ელექტროსისტემის (სსე-ს) შრომის შიდა წესებში და რეგულაციებში (ბრძანება N06/k-t, თბილისი 2013) რომელიც საქართველოს შრომის კოდექსთან ერთად უზრუნველყოფს სსე-ს თანამშრომელთა უფლებების დაცვას (რომელიც აღწერილია მე-3 ნაწილში). აღნიშნული შიდა წესები და რეგულაციები ვრცელდება სსე-ს თანამშრომლებზე, რომლებსაც უკავიათ კონკრეტული პოზიციები პროექტთან დაკავშირებით (ძირითადი თანამშრომლები).

არასრულ განაკვეთზე მომუშავე ძირითადი თანამშრომლების პირობები და დებულებები განსაზღვრულია მათ ინდივიდუალურ კონტრაქტებში.

სსე-ს 1398 თანამშრომლიდან 772 არის სსე-ს პროფკავშირის წევრი, რომელიც ეკუთვნის საქართველოს ენერჯეტიკის მუშაკთა პროფესიულ კავშირს. აღნიშნული კავშირის წევრებზე ვრცელდება კოლექტიური ხელშეკრულება (2016 წელი, 27 ნოემბერი, შესწორებული 2017 წლის 27 ნოემბერს და ძალაშია 2019 წლის 27 ნოემბრამდე). იმ შემთხვევებში, როდესაც პროექტის ძირითადი თანამშრომლები არიან პროფესიული კავშირის წევრები, მათზე გავრცელდება აღნიშნულ კოლექტიურ ხელშეკრულებაში მითითებული პირობები და დებულებები.

ძირითადი მუშაკები სამუშაო საათები, რომლებიც არიან სსე-ს თანამშრომლები, შეადგენს 40 საათს კვირაში. სსე თავის თანამშრომლებს აუნაზღაურებს ზეგანაკვეთურ სამუშაოს დამატებითი დასვენების დროით. ეს ოფციონი გათვალისწინებულია საქართველოს შრომის კოდექსში.

შრომის კოდექსის მიხედვით სამუშაოს ხანგრძლიობა შეადგენს 48 საათს კვირაში ისეთ სექტორში, როგორცაა ენერჯეტიკა. პროექტში დასაქმებული ყველა თანამშრომელი მიიღებს მინიმუმ ერთ დასვენების დღეს (24 საათი) ექვსი თანმიმდევრული სამუშაო დღის შემდეგ.

კონტრაქტორების შრომის მართვის პროცედურა განსაზღვრავს პირობებსა და დებულებებს კონტრაქტით მომუშავე პირებისთვის. აღნიშნული პირობები და დებულებები მინიმუმ შესაბამისობაში იქნება წინამდებარე შრომის მართვის პროცედურასთან, შრომის კოდექსთან

და მსოფლიო ბანკის სტანდარტის სატენდერო დოკუმენტაციის საერთო პირობებთან და შედარებით სამრეწველო სტანდარტებთან.

9. საჩივრების განხილვის მექანიზმი

ამჟამად სსე-ს არ აქვს საჩივრების განხილვის მექანიზმი, რომელიც შესაძლებლობას მისცემს მის თანამშრომლებს წარადგინონ სამუშაოსთან დაკავშირებული საკითხები. შემათანხმებელი პროცედურა, რომელიც გათვალისწინებულია შრომის კოდექსში, არ გამოიყენება. ასევე არ არსებობს სისტემა, რომელიც უზრუნველყოფს სსე-ს თანამშრომლების მიერ წარმოდგენილი საჩივრების განხილვას.

სსე-ს ადამიანური რესურსების (HR) დეპარტამენტი შეიმუშავებს და განახორციელებს საჩივრების განხილვის მექანიზმს სსე-ს თანამშრომლებისთვის, სამუშაოსთან დაკავშირებული საკითხების მოსაგვრებლად. საჩივრების განხილვის მექანიზმის შექმნა სსე-ს შეთავაზებული კორპორატიული რესტრუქტურის ნაწილია. საჩივრების განხილვის მექანიზმი ძირითადი თანამშრომლებისთვის, ე.ი. სსე-ს თანამშრომლებისთვის, შეიქმნება პროექტის ეფექტურობის საფუძველზე.

სსე მოთხოვს კონტრაქტორებს შეიმუშაონ და განახორციელონ საჩივრების განხილვის მექანიზმი მათი თანამშრომლებისთვის, მათ შორის ქვე-კონტრაქტორებისთვის საპროექტო ეტაპის დაწყებამდე. მშენებელი კონტრაქტორები მოამზადებენ შრომის მართვის პროცედურას სამშენებლო სამუშაოების დაწყებამდე, რომელიც ასევე მოიცავს თანამშრომლების საჩივრების განხილვის მექანიზმის დეტალურ აღწერილობას.

თანამშრომლების საჩივრების განხილვის მექანიზმი მოიცავს შემდეგს:

- საჩივრების მიღების პროცედურა, როგორცაა კომენტარი / საჩივრის ფორმა, წინადადებების ყუთები, ელ-ფოსტა, სატელეფონო ცხელი ხაზი;
- საჩივრებზე რეაგირების განსაზღვრული ვადები;
- საჩივრების დროულად გადაწყვეტის აღრიცხვის და განხილვის რეესტრი;
- პასუხისმგებელი დეპარტამენტი, რომელიც მიიღებს, აღრიცხავს და განიხილავს საჩივრების გადაწყვეტას.

ზედამხედველობის კონსულტანტი მეთვალყურეობას გაუწევს კონტრაქტორის მიერ საჩივრების აღრიცხვასა და მათზე რეაგირებას და აღნიშნულს წარუდგენს სსე-ს სამუშაოების მიმდინარეობის შესახებ ყოველთვიურ ანგარიშებში შესატანად. ამ პროცესს მეთვალყურეობას გაუწევს საჩივრების განხილვა/დაკმაყოფილების მექანიზმის (GRM) საკონტაქტო პირი, სსე-ს წარმომადგენელი, რომელიც პასუხისმგებელი იქნება პროექტთან დაკავშირებულ საჩივრების განხილვა/დაკმაყოფილების მექანიზმზე (GRM).

თანამშრომლების საჩივრების განხილვის მექანიზმი აღწერილი იქნება პერსონალის გაცნობით ტრენინგში, რომელიც ჩაუტარდება პროექტში დასაქმებულ ყველა პირს. აღნიშნული მექანიზმი დაეფუძნება შემდეგ პრინციპებს:

- პროცესი იქნება გამჭვირვალე და მომუშავეებს მისცემს შესაძლებლობას გამოხატონ თავიანთი პრობლემები და წარმოადგინონ საჩივრები.
- საჩივრების წარმოდგენის მიმართ არ იქნება არავითარი დისკრიმინაცია და ნებისმიერი საჩივარი განიხილება კონფიდენციალურად.
- ანონიმური საჩივრები განიხილება ისევე, როგორც სხვა საჩივრები, რომლის წარმოშობა ცნობილია..
- ხელმძღვანელობა განიხილავს საჩივრებს სერიოზულად და მოახდენს დროულ და სათანადო რეაგირებას მათზე.

ინფორმაცია საჩივრების განხილვის მექანიზმის არსებობის შესახებ ადვილად ხელმისაწვდომი იქნება პროექტში დასაქმებული ყველა პირისთვის (ძირითადი თუ კონტრაქტით დასაქმებული პირებისთვის), განცხადებების დაფის, „წინადადებების/საჩივრების ყუთების“ და სხვა საშუალებების ხელმისაწვდომობით.

პროექტში დასაქმებული პირების საჩივრების განხილვის მექანიზმი ხელს არ უშლის მათ გამოიყენონ შრომის კოდქსით გათვალისწინებული შემათანხმებული პროცედურა.

10. კონტრაქტორის მართვა

სსე გამოიყენებს ბანკის 2017 წლის სტანდარტული შესყიდვების დოკუმენტებს შუამდგომლობებისა და კონტრაქტებისთვის, აღნიშნული მოიცავს შრომისა და სამუშაო ადგილის, ჯანმრთელობისა და უსაფრთხოების მოთხოვნებს.

დამპროექტებელი და მშენებელი კონტრაქტორების შერჩევის პროცესის ფარგლებში, რომლებიც დაასაქმებენ მუშახელს კონტრაქტის საფუძველზე, სსე-მ და/ან ზედამხედველობის კონსულტანტმა შესაძლოა განიხილოს შემდეგი ინფორმაცია:

- ინფორმაცია საჯარო ჩანაწერებში, მაგალითად კორპორატიულ რეესტრებში და საჯარო დოკუმენტებში, მოქმედი შრომის კანონმდებლობის დარღვევებთან დაკავშირებით, მათ შორის შრომის ინსპექციისა და სხვა აღმასრულებელი ორგანოების ანგარიშები.
- საქმიანობის ლიცენზიები, რეგისტრაციები, ნებართვები და თანხმობები;
- შრომის მართვის სისტემასთან, მათ შორის OHS (ჯანდაცვისა და შრომის უსაფრთხოების) საკითხებთან, კერძოდ შრომის მართვის პროცედურასთან დაკავშირებული დოკუმენტები;
- შრომის მართვის, უსაფრთხოების, ჯანდაცვის პერსონალის, მათი კვალიფიკაციებისა და სერტიფიკატების დადგენა/იდენტიფიკაცია;
- თანამშრომელთა სერტიფიკატები / ნებართვები / ტრენინგი მოთხოვნილი სამუშაოს შესრულების მიზნით; ;

- ჩანაწერები უსაფრთხოების და ჯანდაცვის მოთხოვნების დარღვევების და მათზე რეაგირებების შესახებ;
- უბედური და სიკვდილიანობის შემთხვევების შესახებ ჩანაწერები და შეტყობინებები შესაბამისი ორგანოებისთვის;
- ჩანაწერები მომუშავეების კანონიერად მოთხოვნილი შეღავათებისა და მათი შესაბამის პროგრამებში ჩართულობის დადასტურების შესახებ;
- ჩანაწერები თანამშრომლების სახელფასო უწყისების, მათ შორის ნამუშევარი საათების და მიღებული ანაზღაურების შესახებ;
- უსაფრთხოების კომიტეტის წევრების იდენტიფიკაცია და კრებების ჩანაწერები; და
- კონტრაქტორებთან და მომწოდებლებთან გაფორმებული წინა კონტრაქტების ასლები, რომლებიც მოიცავს ESS2-ის ამსახველ დებულებებსა და პირობებს.

შერჩეულ კონტრაქტორებთან გაფორმებულ კონტრაქტებში მიეთითება დებულებები შრომის და ჯანდაცვის და უსაფრთხოების შესახებ, როგორც გათვალისწინებულია მსოფლიო ბანკის SPD დოკუმენტაციაში და საქართველოს კანონში.

ზედამხედველობის კონსულტანტი წარმართავს და მეთვალყურეობას გაუწევს კონტრაქტორების მიერ ხელშეკრულებით აყვანილი მუშახელის ნაკისრი ვალდებულებების შესრულებას (ვალდებულებები, განცხადებები და გარანტიები). ეს შესაძლოა მოიცავდეს პროექტით გათვალისწინებული ლოკაციების და სამშენებლო ობიექტების პერიოდულ აუდიტს, შემოწმებებს და/ან შერჩევით შემოწმებებს და შრომის მართვის ჩანაწერებისა და კონტრაქტორების მიერ წარმოდგენილი ანგარიშების შემოწმებებს. კონტრაქტორების შრომის მართვის ჩანაწერები და ანგარიშები შესაძლოა მოიცავდეს: (ა) მესამე მხარეებსა და კონტრაქტით მომუშავეებს შორის გაფორმებული შრომითი კონტრაქტების ტიპიურ ნიმუშს; (ბ) ჩანაწერებს მიღებული საჩივრებისა და მათი გადაწყვეტის შესახებ; (გ) ანგარიშებს უსაფრთხოების შემოწმებებთან, მათ შორის უბედურ და ფატალურ შემთხვევებთან და გამოსწორების ზომების განხორციელებასთან დაკავშირებით; (დ) ჩანაწერებს ქვეყნის კანონმდებლობასთან შეუსაბამობის შემთხვევების შესახებ; და (ე) ჩანაწერებს კონტრაქტით მომუშავეებისთვის ჩატარებული ტრენინგის შესახებ შრომის და სამუშაო პირობების და ჯანდაცვისა და შრომის უსაფრთხოების (OHS) განმარტების მიზნით.

11. ძირითადი მომწოდებლები

ელექტროგადამცემი ხაზის ძირითადი მომწოდებლები იქნებიან გადამცემი ანძებისა და სადენების მწარმოებელი კომპანიები. აღნიშნული სექტორები, როგორც ცნობილია, არ მოიცავენ ბავშვთა შრომის და იძულებით შრომის მნიშვნელოვან რისკებს. შემგსები მასალების საჭიროების შემთხვევაში, ძირითად მომწოდებლებად ასევე ჩაითვლება ადგილობრივი კარიერები. ქვესადგურისთვის ძირითადი მომწოდებლები იქნებიან კომპანიები, რომლებიც აწარმოებენ ელექტრო-გადამრთველ მოწყობილობას,

ტრანსფორმატორებს და სხვა ძირითად ელექტროაღჭურვილობას. აღნიშნული სექტორები, როგორც ცნობილია, არ მოიცავენ ბავშვთა შრომის და იძულებით შრომის მნიშვნელოვან რისკებს. ადგილობრივი კარიერების გარდა, მოსალოდნელია რომ ძირითადი მომწოდებლები იქნებიან მსხვილმასშტაბიანი საერთაშორისო კომპანიები.

ადგილობრივი მომწოდებლების ჩართვის შემთხვევაში, კონტრაქტორებს მოეთხოვებათ ჩაატარონ კომპლექსური შემოწმების (due diligence) პროცედურა იმის დასადგენად, არსებობს თუ არა მომწოდებლის მხრიდან ბავშვთა ან იძულებითი შრომის გამოყენების ან მუშახელისთვის სერიოზული საფრთხის შემცველი სამუშაოების შესრულების მნიშვნელოვანი რისკები. უცხოელი მომწოდებლების შემთხვევაში, კონტრაქტორს მოეთხოვება შესყიდვის პროცესში გამოიკითხოს არის თუ არა მომწოდებელი ბრალდებული ან სანქცირებული რომელიმე ზემოთ ხსენებული საკითხის გამო, ასევე მოიპოვოს ინფორმაცია ბავშვთა შრომასთან, იძულებით შრომასთან და უსაფრთხოებასთან დაკავშირებული კორპორატიული მოთხოვნების შესახებ. ბავშვთა შრომასთან, იძულებით შრომასთან და უსაფრთხოებასთან დაკავშირებული რისკების არსებობის დადგენის შემთხვევაში, სსე მოამზადებს პროცედურებს ასეთი რისკების აღმოსაფხვრელად.